

۲۰۲۱/۰۴/۲۹

کاندید اکادمیسین سیستانی / تاریخ، بخش: آبدات تاریخی

کاندید اکادمیسین سیستانی

گنبد سرباز شهزاده ها در بست

بست، دومین شهر سیستان بود که با زرنج در یک عرض البلد جغرافیائی واقع شده و در محل تلاقی دو رود خانه بزرگ هیرمند و ارغنداب موقعیت داشت. حصار بزرگ، ولی فروریخته و استحکامات دامنه دار با طاق جالب و باشکوه بست نمودار آنست که اینجا روزگاری یکی از مراکز عمده تمدن سیستان بوده است.

مخروبه قلعه بست و طاق آن

در قرون دوم و سوم هجری بست بحیث مرکز سوقيات لشکرهای مسلمانان برای حمله بر کابل و رخج (قندهار) و زمینداور بود و از اوایل قرن سوم هجری عیاران نیز از این شهر علم شورش برضد استبداد حکام اموی و عباسی به اهتزاز در آورده اند. کثیر بن رقاق از اهالی کش صفار (مامای یعقوب لیث) و صالح بن نصر بستی از عیاران معروف سیستان طی سالهای ۲۳۲- ۲۴۴ بودند.

در میان جغرافیه نگاران عربی، آنکه شرح قابل توجهی در باره بست و لشکرگاه و شهرک های دیگر آن نواحی بدست میدهد، ابو عبدالله محمدبن احمد مقدسی شامی معروف به البشاری است که در سال ۳۷۵ هجری، در بست بوده و در کتاب احسن التقاسیم خود نوشته است:

بست، با قلعه بزرگ و حومه پهناوری در یک فرسخی بالای ملتقای رودخانه خردروی (ارغنداب) و هیرمند قرار دارد. بازارهایش معمور اند و دارای مسجدی نیکو است. اهل آن متدین و با مروت و صاحب نعمت اند که به آئین و درایت و خوی نرم خویش مشهور اند. این شهر چه پاکیزه و سرسبز با موقعیت مهم اش، خرما و انگور فراوان و گل ریحان بسیار دارد. از ابومنصور دانشمند سیستانی شنیدم که گفتی:

در دنیا شهری باین کوچکی ولی سرسبز و دارای میوه ها و نعم فراوان ندیده ام، اما و با دارد. و شهر آن خیلی اباد است و مسجد جامع و ربض (حصار بیرونی) نیز دارد که بازار در آن اند. مردم آن از اب هیرمند نوشند و رودخانه دیگری هم دارد که خردروی (ارغنداب) گویند. این دو رودخانه بفاصله یک فرسخ از بست باهم می آمیزند و در جای آمیزش آنها پلی از کشتیها است. (احسن التقسیم، طبع دوم لیدن ۱۸۰۶، ص ۳۰۴)

بست در اخیر قرن چهارم هجری (۳۹۳ هق) بعد از تسلیمی امیر خلف پادشاه سیستان به سلطان محمود بقلمر و غزنوی ها در آمد و در قرن ششم هجری توسط سلطان علاء الدین غوری مشهور به جهانسوز پس از سوختن غزنه در آتش غضب آن سلطان شهر بست و کاخهای لشکرگاه نیز سوختانده شد.

امروز ساحه میان بست و لشکرگاه بخصوص ساحل رودخانه هیرمند مملو از خرابه ها و بقایای کاخها و زیارت هاست که از آن میان مزار «شهزادگان گنبد سرباز» و نزار «شهزاده حسینی» و مقبره ابن حبان بستنی بیشتر معروف اند.

د پانو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de یادونه: دلیکنی د لیکنیزی بنی پازوالی د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

گنبد سرباز شهزاده های بست

معین الدین اسفراری، صاحب کتاب روضات الجنات، از این شهزاده ها ذکری شگفتی آمیز دارد و گوید: در دیار سجستان شهر بست بس بعظمت بوده و در آن ناحیت جنبدی (گنبدی) است و دو قبر در آنجاست که آنجا ایشان را شهزاده های گنبد سرباز می گویند باعتبار آنکه چنان مشهور است که بسیاری از ملوک و سلاطین سقف آن گنبد را پوشیده اند چون در آمده اند سقف را شکافته یافته اند چنانکه یکمن خاک و گل و خشت در درون گنبد نیفتاده و یک نوبت شخصی که گنبد را پوشیده و باز شکافته شده در خواب دیده که شهزاده ها با او گفته اند که مادر عالم نمی گنجیم تو میخواهی که ما را در این گنبد بگنجانی، بعد از آن دیگرش پوشیده اند و به گنبد سرباز مشهور گشته است. " (روضات الجناب معین الدین اسفراری (ص ۳۴۲ بخش یکم)

مرحوم کهزاد در داخل این گنبد لویحی را دیده و خوانده که تاریخ آنها ربیع الاول سال ۵۹۵ هجری و شوال ۶۱۱ هجری حک شده است. لوحه اولی منسوب به امام محمد بن ابوالمعالی بن محمد الحسن و لوحه دومی منسوب به امام جلال الدین اسمعیل بن محمد است. (کهزاد، لشکرگاه، ص ۱۴۹)

اما در قرن ششم و هفتم هجری در بست کدام شاه نامداری برقرار نبوده تابگواهی تاریخ بگوئیم این مقبره از فرزندان فلان کس است ولی در باور عوام این گنبد به گنبد سرباز شهزاده های بست معروف است.

پایان

یک اثر تاریخی شبیه تنور نزدیک قلعه بست

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

یکی دیگر از خرابه شبیه کلاه در نزدیکی بست

مقبره علامه ابن حیان بست

د پانو شمیره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلپکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ